FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH

2064 PROO WSPÓLNOTA ZABRZE | KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO | NIW | Rządowy Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030 PROO

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018–2030 PROO

Zabrze, 5 listopada 2026 r.

Urząd Miejski w Zabrzu
Zabrzańskie Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości
ul. Wolności 286, 41-800 Zabrze
sekretariat_zcrp@um.zabrze.pl

Uwagi FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH
dotyczące konsultacji
Programu Współpracy Miasta Zabrze na 2027 rok

Wspólne stanowisko organizacji tworzących Komitet Sterujący
FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH

Szanowny Panie Prezydencie.
Szanowna Pani Naczelnik,
Szanowni Państwo,

w odpowiedzi na Ogłoszenie Pana Prezydenta Miasta Zabrze z 26 października 2026 r.
przedkładamy wspólną opinię do projektu Programu.

Popieramy jego przyjęcie po uzupełnieniu o konkretne mechanizmy dialogu, współpracy pozafinansowej i oceny rezultatów. Wnosimy o rozpatrzenie trzynastu uwag wraz z zaproponowanym brzmieniem przepisów.

1 Nazwy organizacji wnoszących opinię

- Fundacja Wspólnota WIELOPOKOLENIOWA;
- Fundacja FRIS;
- Fundacja OSTOJA.
- Przedsiębiorstwo Społeczne FAMILOK Spółdzielnia Socjalna KIS Zabrze;

2 Osoby reprezentujące organizacje

- Dariusz Leonard Ryczkowski
  Prezes Zarządu Fundacji Wspólnota WIELOPOKOLENIOWA.
- Anna Saładajczyk
  Prezes Zarządu Fundacji FRIS.
- Mateusz Papkala
  Prezes Zarządu Fundacji OSTOJA.
- Bob Bogusław Kazimierz Kamiński
  Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Społecznego FAMILOK Spółdzielnia Socjalna.
  Wymienione osoby stanowią Komitet Sterujący FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH, który po zakończeniu obrad plenarnych FOZ w dniu 5 listopada 2026 r. przyjął treść niniejszej opinii dotyczącej konsultacji.

3 Tytuł projektu objętego konsultacjami

Projekt uchwały Rady Miasta Zabrze w sprawie przyjęcia Programu Współpracy Miasta Zabrze z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2027 rok.

Przedmiot odpowiada Rocznemu Programowi Współpracy wskazanemu w Ogłoszeniu.
Poniższe odesłania dotyczą paragrafów załącznika do projektu uchwały, a nie paragrafów samej uchwały.

Ocena i kierunek zmian

Projekt tworzy podstawę współpracy i zawiera rozwiązania warte rozwijania: Centrum Organizacji Pozarządowych, zespoły doradcze, wymianę doświadczeń, wsparcie merytoryczne oraz partnerstwa korzystające ze środków pozabudżetowych. Główna potrzeba polega na określeniu, jak te narzędzia mają działać, kto je koordynuje i po czym poznamy ich przydatność dla mieszkańców oraz organizacji.

Przyjmujemy zasadniczy kierunek opracowanego materiału *ANALIZA REGRESU WSPÓŁPRACY MIASTA ZABRZE z III SEKTOREM 2016 - 2026*, zwłaszcza części „*Co zmienić w pierwszej kolejności*”:
połączyć priorytety z działaniami, otworzyć stały dialog, zachować inicjatywę lokalną, uporządkować informację i mierzyć jakość partnerstwa.
Projekt na 2027 rok zawiera w § 8 cztery mierniki; żaden nie opisuje korzystania z COP ani współdzielenia zasobów. Brak określonego mechanizmu w Programie traktujemy jako lukę dokumentu, bez przesądzania, że dane działania nie występują w praktyce i jak są realizowane

Inspirujemy się i uczymy z benchmarku tego typu uchwał oraz opinii konsultacyjnych z miast, które rozwijają dobrą współpracę z III sektorem, bez względu na zasobność finansową skarbca miasta.
Do Zabrza proponujemy przenieść reguły otwartości, przewidywalności i rozliczania ustaleń, dostosowane do miejscowych potrzeb i możliwości. Sam zapis w innym programie nie jest dowodem skuteczności jego wykonania; dlatego proponowane rozwiązania łączymy z terminami i oceną rezultatów.

Priorytetem niniejszej opinii jest lepsze wykorzystanie dostępnych zasobów. Proponowane standardy należy wdrażać przez uporządkowanie obecnych zadań, narzędzi i współpracy partnerów.
Wnioski dotyczące rozwoju wieloletniego ujmujemy jako proces wspólnego planowania.
Wsparcie COP rozwijamy w dwóch kierunkach:
praktycznej pomocy organizacjom oraz aktywnej animacji połączonej z informacją zwrotną.

Odwołania ustawowe dotyczą ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338, ze zmianą z 2026 r. poz. 1040). Tekst ujednolicony Sejmu RP

Uwagi szczegółowe według punktów 4 do 7 Ogłoszenia

Dane z punktów 1 - 3 powyżej odnoszą się do każdej uwagi.

W każdej z poniższych pozycji wskazujemy:

miejsce zmiany, stanowisko, uzasadnienie i proponowane brzmienie.
Numeracja nowych przepisów została uzgodniona łącznie dla całego pakietu.

Uwaga 01 Plan działań oparty na diagnozie potrzeb

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik do projektu uchwały, § 5, po ust. 10 - dodanie ust. 11; powiązanie z priorytetami określonymi w § 4 ust. 2.

5) Stanowisko: Wnosimy o uzupełnienie Programu o prosty mechanizm wykonawczy, który połączy rozpoznane potrzeby mieszkańców z konkretnymi działaniami, odpowiedzialnością i rezultatem.

6) Uzasadnienie: Obecne cele i priorytety są szerokie, natomiast zadanie diagnozowania potrzeb, przypisane Koordynatorowi w § 5 ust. 4 pkt 1, nie wskazuje sposobu wykorzystania wyników diagnozy. Najpilniejszy postulat ANALIZY, czyli pakiet operacyjny na 2027 rok, należy wdrożyć przede wszystkim przez uporządkowanie pracy. Wystarczy wykorzystać istniejące dane miejskie, doświadczenie organizacji i krótkie rozpoznanie potrzeb w dzielnicach. Plan powinien obejmować również współpracę pozafinansową, aby realizacja Programu była widoczna także poza konkursami.

7) Proponowane brzmienie

Dodaje się § 5 ust. 11 w brzmieniu

> 11. Do dnia 31 marca 2027 r. Miasto, we współpracy z organizacjami, przygotuje i opublikuje plan działań służących realizacji Programu. Plan powstaje na podstawie dostępnych danych o potrzebach mieszkańców, wyników wcześniejszej współpracy oraz propozycji organizacji. Dla każdego działania określa się powiązanie z priorytetem Programu, oczekiwany rezultat, właściwą komórkę lub jednostkę miejską, partnerów, termin realizacji, dostępne zasoby i sposób oceny rezultatu. Plan obejmuje działania pozafinansowe i planowane postępowania konkursowe, z uwzględnieniem przedsięwzięć już rozpoczętych. Jest aktualizowany w razie zmiany warunków realizacji i służy wykonaniu Programu w ramach zatwierdzonych możliwości organizacyjnych i budżetowych Miasta.

Uwaga 02 Priorytety odpowiadające współczesnym potrzebom mieszkańców

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 4 ust. 2 pkt 1 lit. c i g oraz pkt 5 lit. g; dodanie w § 4 ust. 2 pkt 8–10.

5) Stanowisko: Wnosimy o wyraźne uwzględnienie edukacji, zdrowia psychicznego, odporności społecznej, integracji nowych mieszkańców oraz społecznego wymiaru transformacji Zabrza.

6) Uzasadnienie: Projekt obejmuje ochronę zdrowia i wolontariat, a także wybrane działania edukacyjne, lecz nie określa odrębnego kierunku współpracy szkół i organizacji ani edukacji na rzecz bezpieczeństwa. Integracja mniejszości narodowych i etnicznych, ujęta w obszarze kultury, nie wyczerpuje potrzeb związanych z integracją cudzoziemców. Proponowane doprecyzowanie odpowiada pierwszemu pakietowi zmian wskazanemu w ANALIZIE. Zakres konkretnych przedsięwzięć powinien wynikać z lokalnego rozpoznania potrzeb; mogą one korzystać z istniejących zajęć, wolontariatu, kompetencji partnerów i naborów zewnętrznych.

7) Proponowane brzmienie

§ 4 ust. 2 pkt 1 lit. c otrzymuje brzmienie

c) ochrona i promocja zdrowia, w tym profilaktyka kryzysów zdrowia psychicznego, wzmacnianie dobrostanu dzieci, młodzieży i dorosłych oraz upowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy;

§ 4 ust. 2 pkt 1 lit. g otrzymuje brzmienie

g) promocja i organizacja wolontariatu, w tym łączenie wolontariuszy z organizacjami i instytucjami, przygotowanie do bezpiecznej współpracy oraz wymiana doświadczeń organizatorów wolontariatu;

§ 4 ust. 2 pkt 5 lit. g otrzymuje brzmienie

g) działania na rzecz współpracy organizacji z przedsiębiorcami i sektorem nauki, w tym wykorzystania ekonomii społecznej do reintegracji społecznej i zawodowej oraz łagodzenia społecznych skutków transformacji Miasta;

W § 4 ust. 2 dodaje się pkt 8–10 w brzmieniu

8) W zakresie edukacji, oświaty i wychowania: współpraca organizacji ze szkołami i innymi placówkami, rozwijanie kompetencji społecznych, obywatelskich i cyfrowych oraz edukacja międzypokoleniowa.

9) W zakresie ratownictwa, ochrony ludności i obrony cywilnej oraz bezpieczeństwa publicznego: edukacja mieszkańców, upowszechnianie pierwszej pomocy i budowanie odporności społecznej we współpracy z właściwymi służbami i instytucjami, w granicach kompetencji partnerów.

10) W zakresie integracji cudzoziemców i nowych mieszkańców: działania informacyjne, sąsiedzkie i międzykulturowe, przeciwdziałanie izolacji oraz ułatwianie dostępu do istniejącej oferty społecznej Miasta.

Uwaga 03 Stały i otwarty dialog z trzecim sektorem

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 5 ust. 3 pkt 2 lit. a - zastąpienie brzmienia.

5) Stanowisko: Wnosimy o nadanie dialogowi regularnego charakteru, z jawną informacją o ustaleniach i sposobie ich realizacji.

6) Uzasadnienie: Możliwość tworzenia wspólnych zespołów jest już przewidziana w projekcie. Brakuje jednak częstotliwości spotkań i reguły dalszego postępowania z ich wnioskami. Regularne spotkania pozwolą wcześniej rozwiązywać problemy i łączyć zasoby. FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH może uczestniczyć w tym dialogu jako społeczna platforma współpracy, przy zachowaniu otwartości na wszystkie uprawnione podmioty i ustawowych kompetencji Zabrzańskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Żadna platforma środowiskowa nie powinna uzyskiwać wyłączności reprezentowania sektora.

7) Proponowane brzmienie

§ 5 ust. 3 pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie

a) prowadzenia stałego dialogu z organizacjami poprzez otwarte spotkania organizowane co najmniej raz na kwartał oraz tworzenia, stosownie do potrzeb, wspólnych zespołów inicjatywnych i doradczych. Do udziału zaprasza się Zabrzańską Radę Działalności Pożytku Publicznego, FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH, inne porozumienia organizacji oraz organizacje niezrzeszone, a stosownie do tematu również przedstawicieli szkół, przedsiębiorców, instytucji i sektora nauki. Centrum Organizacji Pozarządowych publikuje zaproszenia, porządek spotkań i informację o ustaleniach, obejmującą podmiot odpowiedzialny, uzgodniony termin oraz stan realizacji lub przyczynę odstąpienia od działania. Udział ma charakter dobrowolny, a ustalenia doradcze nie zastępują rozstrzygnięć właściwych organów;

Uwaga 04 Współtworzenie programu i odpowiedź na każdą uwagę

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 9 ust. 1 pkt 1, 3 i 5 - uzupełnienie brzmienia; po ust. 3 - dodanie ust. 4.

5) Stanowisko: Wnosimy o rozpoczęcie prac nad kolejnym programem od wiosennego rozpoznania potrzeb oraz o publikowanie indywidualnie uzasadnionych odpowiedzi na uwagi.

6) Uzasadnienie: Projekt przewiduje zebranie propozycji, opracowanie dokumentu i rozpatrzenie opinii. Warto określić, jak te etapy mają prowadzić do rzeczywistego współtworzenia. Ogłoszenie z 26 października 2026 r. zapowiada publikację wyników w ciągu 21 dni od upływu terminu doręczenia opinii. Czytelne zestawienie każdej propozycji i odpowiedzi pokaże, jakie zmiany przyniosły konsultacje.
Rozmowa o tematyce i warunkach planowanych konkursów przed ich ogłoszeniem może ograniczyć błędy i lepiej dopasować działania do potrzeb mieszkańców, bez ingerowania w niezależną ocenę późniejszych ofert.

7) Proponowane brzmienie

§ 9 ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie

> 1) zebranie propozycji organizacji na podstawie otwartego zaproszenia oraz spotkań dotyczących potrzeb mieszkańców i barier we współpracy;

§ 9 ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie

> 3) opracowanie projektu Programu z uwzględnieniem zebranych propozycji oraz wyników oceny współpracy za rok poprzedni;

§ 9 ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie

> 5) rozpatrzenie opinii i uwag oraz opublikowanie zestawienia obejmującego każdą uwagę, stanowisko Miasta, indywidualne uzasadnienie jej przyjęcia, częściowego przyjęcia albo nieuwzględnienia oraz wynikającą z tego zmianę projektu;

Dodaje się § 9 ust. 4 w brzmieniu

> 4. W 2027 r. prace nad Programem na rok 2028 rozpoczyna się do dnia 31 marca od ogłoszenia harmonogramu i zaproszenia do zgłaszania potrzeb. Do dnia 31 maja zbiera się propozycje i wnioski z oceny współpracy, a do dnia 30 września udostępnia projekt do konsultacji prowadzonych zgodnie z właściwą uchwałą Rady Miasta. Raport z konsultacji publikuje się w terminie 21 dni od upływu terminu składania opinii. Przed ogłoszeniem planowanych konkursów właściwe komórki miejskie umożliwiają organizacjom zgłoszenie uwag do ich tematyki i istotnych warunków, publikując odpowiedzi z uzasadnieniem, z zachowaniem ustawowych terminów, zasad równego dostępu i kompetencji organu ogłaszającego konkurs.

Uwaga 05 Zachowanie inicjatywy lokalnej

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 5 ust. 3 pkt 4 - dodanie lit. e.

5) Stanowisko: Wnosimy o wyraźne zachowanie w Programie inicjatywy lokalnej oraz o informacyjne i organizacyjne wsparcie mieszkańców korzystających z tej formy współpracy.

6) Uzasadnienie: W projekcie na 2027 rok nie ma odrębnego zapisu o inicjatywie lokalnej, na co zwraca uwagę ANALIZA. Pominięcie tej formy w Programie nie znosi uprawnień wynikających z ustawy, lecz osłabia jej widoczność. Inicjatywa lokalna pozwala wykorzystać pracę społeczną i zasoby rzeczowe mieszkańców oraz partnerów. W Programie wystarczy wskazać dostępną ścieżkę informacji i pomocy, z uwzględnieniem odrębnych zasad oceny wniosków oraz ustawowego zakresu podmiotowego.

7) Proponowane brzmienie

W § 5 ust. 3 pkt 4 dodaje się lit. e w brzmieniu

e) upowszechnianiu inicjatywy lokalnej oraz udzielaniu mieszkańcom i uprawnionym organizacjom informacji i pomocy organizacyjnej w przygotowaniu wniosków o wspólną realizację zadań, w szczególności z wykorzystaniem pracy społecznej i zasobów rzeczowych. Współpraca ta odbywa się na zasadach określonych w art. 19b–19h ustawy, z uwzględnieniem art. 3 ust. 3a ustawy oraz właściwej uchwały Rady Miasta dotyczącej trybu i kryteriów oceny wniosków;

Uwaga 06 Partnerstwa międzysektorowe i współdzielenie zasobów

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 5 ust. 10 - zastąpienie brzmienia.

5) Stanowisko: Wnosimy o rozwinięcie istniejącego zapisu o partnerstwach pozabudżetowych w praktyczny mechanizm łączenia zasobów Miasta, organizacji, szkół, firm, instytucji i sektora nauki.

6) Uzasadnienie: Projekt już dopuszcza wspólną realizację przedsięwzięć finansowanych ze środków pozabudżetowych. Do rozpoczęcia współpracy często potrzebne są jednak najpierw: wspólny temat, partner posiadający wiedzę, dostępna przestrzeń i jasny podział pracy. Dobrowolny katalog zasobów i potrzeb może ujawnić możliwości, których pojedyncza organizacja nie rozpozna samodzielnie. Wspólne przygotowywanie projektów powinno uwzględniać realne zobowiązania partnerów i wymagane prawem zasady ich wyboru.

7) Proponowane brzmienie

§ 5 ust. 10 otrzymuje brzmienie

10. Miasto inicjuje i wspiera przygotowanie partnerstw organizacji z komórkami i jednostkami miejskimi, szkołami, przedsiębiorcami, instytucjami oraz sektorem nauki w celu wspólnego rozwiązywania problemów mieszkańców i pozyskiwania środków zewnętrznych. Centrum Organizacji Pozarządowych prowadzi, z wykorzystaniem istniejących narzędzi, dobrowolny katalog potrzeb i oferowanych zasobów partnerów, obejmujący w szczególności przestrzeń, wyposażenie, wiedzę, kompetencje, wolontariat i kanały komunikacji, oraz pomaga w nawiązywaniu współpracy. Zasady korzystania z zasobów są jawne i uzgadniane z ich dysponentami, z poszanowaniem przepisów dotyczących mienia, bezpieczeństwa i podstawowych zadań jednostek. Każde partnerstwo określa cel, podział odpowiedzialności i zasobów, sposób koordynacji oraz ocenę rezultatów. Zawarcie partnerstwa i ubieganie się o środki zewnętrzne następuje na zasadach określonych we właściwych przepisach i warunkach naboru.

Uwaga 07 Praktyczny standard usług Centrum Organizacji Pozarządowych

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 5 ust. 3 pkt 3 - dodanie lit. c; § 5 ust. 4 - dodanie pkt 8.

5) Stanowisko: Wnosimy o określenie czytelnego katalogu usług COP i zasad uzyskania pomocy.

6) Uzasadnienie: Sformułowania o szkoleniach i wsparciu merytorycznym nie informują organizacji, z jakim problemem i w jaki sposób może zwrócić się do COP. Największą praktyczną wartość ma pomoc w przygotowaniu i rozliczaniu projektów, dokumentacji oraz poszukiwaniu partnerów.
Standard można tworzyć przez lepsze wykorzystanie obecnych kompetencji, wzajemną pomoc doświadczonych organizacji i współpracę z dostępnymi instytucjami wsparcia. Postulat dotyczy jakości obsługi i dostępności informacji, bez przesądzania modelu kadrowego lub powierzania prowadzenia COP konkretnemu podmiotowi.

7) Proponowane brzmienie

W § 5 ust. 3 pkt 3 dodaje się lit. c w brzmieniu

c) zapewniania organizacjom dostępu do praktycznej informacji i doradztwa dotyczącego wyszukiwania naborów zewnętrznych, przygotowania i rozliczania projektów, dokumentacji organizacyjnej i zmian statutów oraz tworzenia partnerstw. Wsparcie jest realizowane w zakresie posiadanych kompetencji,

a sprawy wymagające wiedzy specjalistycznej kieruje się do właściwych instytucji lub współpracujących ekspertów;

W § 5 ust. 4 dodaje się pkt 8 w brzmieniu

8) przygotowania i opublikowania do dnia 31 marca 2027 r., po rozpoznaniu potrzeb organizacji, katalogu dostępnych usług Centrum Organizacji Pozarządowych, obejmującego zakres pomocy, sposób zgłoszenia, dostępne terminy kontaktu, zasady korzystania z przestrzeni i wyposażenia oraz sposób zgłaszania uwag i oceny jakości wsparcia. Katalog aktualizuje się wraz ze zmianą oferty, wykorzystując istniejące zasoby COP i dobrowolną współpracę partnerów;

Uwaga 08 Aktywna animacja środowiska i realizacja zgłoszonych wniosków

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 5 ust. 4 pkt 1 - zastąpienie brzmienia; dodanie w § 5 ust. 4 pkt 9 i 10.

5) Stanowisko: Wnosimy o aktywne docieranie COP do organizacji oraz o informację zwrotną o zgłoszonych potrzebach i pomysłach.

6) Uzasadnienie: Organizacja mająca trudności administracyjne lub niewielkie doświadczenie może nie zgłosić się samodzielnie na szkolenie. Krótkie spotkania branżowe, kontakt z inicjatywy COP i wymiana doświadczeń pozwolą objąć wsparciem także mniejsze podmioty. Przekazane uwagi dotyczące funkcjonowania COP wskazują na potrzebę systematycznej informacji o dalszym postępowaniu ze zgłoszonymi propozycjami. Rejestrowanie spraw i przekazywanie odpowiedzi pozwoli rozdzielić pomysły wykonalne, wymagające partnera i pozostające poza kompetencją COP.

7) Proponowane brzmienie

§ 5 ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie

1) diagnozowania potrzeb środowiska zabrzańskich organizacji przez aktywny kontakt, otwarte zaproszenia do współpracy i krótkie badanie potrzeb, z uwzględnieniem organizacji nowych, małych i dotychczas niekorzystających ze wsparcia COP;

W § 5 ust. 4 dodaje się pkt 9 i 10 w brzmieniu

9) organizowania wymiany doświadczeń, dobrowolnego mentoringu i spotkań służących łączeniu organizacji we wspólne przedsięwzięcia, przy wykorzystaniu wiedzy praktyków sektora oraz partnerów lokalnych;

10) prowadzenia prostego rejestru zgłoszonych potrzeb i propozycji, z informacją o sposobie postępowania i stanie sprawy. Zgłaszający otrzymuje potwierdzenie przyjęcia oraz informację o możliwym sposobie pomocy albo przekazaniu sprawy według właściwości, co do zasady w ciągu 14 dni roboczych. Termin ten ma charakter standardu obsługi i nie narusza terminów ustawowych. Zbiorcze, zanonimizowane wnioski oraz stan realizacji uzgodnionych działań omawia się podczas spotkań kwartalnych;

Uwaga 09 Przejrzysta informacja i użyteczna obsługa elektroniczna

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 5 ust. 3 pkt 1 lit. b oraz pkt 2 lit. c - zastąpienie brzmienia.

5) Stanowisko: Wnosimy o jeden uporządkowany punkt dostępu do informacji, orientacyjny kalendarz konkursów oraz czytelną ścieżkę elektronicznej obsługi spraw.

6) Uzasadnienie: Projekt przewiduje serwis informacyjny, promocję w aplikacji miejskiej i rozwijanie współpracy informatycznej. Funkcja promocyjna nie określa jednak, gdzie organizacja ma znaleźć komplet aktualnych warunków, dokumentów i odpowiedzi. Zgodnie z ANALIZĄ potrzebna jest użyteczność obsługi, a nie samo zwiększanie liczby kanałów komunikacji. Zestawienie odnośników do istniejących publikacji BIP i wspólna struktura informacji mogą przynieść poprawę bez zakupu nowej platformy.
Wczesny kalendarz pomaga planować ciągłość działań i ogranicza organizacyjny pośpiech.

7) Proponowane brzmienie

§ 5 ust. 3 pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie

> b) prowadzenie na istniejącej stronie Miasta jednego uporządkowanego punktu informacji dla organizacji, zawierającego orientacyjny kalendarz konkursów i aktualizacje terminów, wykaz właściwych komórek, ogłoszenia, wymagane dokumenty, wyniki i odpowiedzi na powtarzające się pytania. Kalendarz publikuje się do dnia 31 stycznia 2027 r., a następnie aktualizuje wraz z pojawieniem się nowych informacji. Publikuje się także zestawienie ofert i rozstrzygnięć z odnośnikami do źródłowych dokumentów BIP oraz opisami rezultatów zakończonych zadań, w zakresie dopuszczalnym prawem i z ochroną danych osobowych;

§ 5 ust. 3 pkt 2 lit. c otrzymuje brzmienie

> c) rozwijania elektronicznej obsługi współpracy w oparciu o dostępne narzędzia Miasta, poprzez opublikowanie instrukcji składania ofert, uzupełnień, umów i sprawozdań drogami przewidzianymi prawem i warunkami właściwego postępowania oraz zapewnienie organizacjom pomocy w korzystaniu z tych narzędzi i dostępnych alternatywnych form kontaktu;

Uwaga 10 Reprezentacja sektora i bezstronność komisji konkursowych

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 10 ust. 2 - zastąpienie brzmienia; po ust. 2 - dodanie ust. 2a i 2b; w ust. 8 - dodanie pkt 7.

5) Stanowisko: Wnosimy o jawny nabór kandydatów, określenie liczbowej reprezentacji strony społecznej i wyraźne stosowanie zasad bezstronności.

6) Uzasadnienie: Projekt przewiduje udział osób wskazanych przez organizacje nieuczestniczące w konkursie, lecz nie określa ich minimalnej liczby ani trybu zgłaszania. Zwiększenie przejrzystości składu komisji wzmacnia zaufanie do procedury i odpowiada postulatom ANALIZY. Udział przedstawicieli sektora nie może oznaczać udziału osób powiązanych z oferentem, a reguła liczbowej reprezentacji musi uwzględniać ustawowe wyjątki. FORUM nie postuluje zastrzeżenia miejsc dla własnych organizacji.

7) Proponowane brzmienie

§ 10 ust. 2 otrzymuje brzmienie

> 2. W skład komisji konkursowej wchodzą przedstawiciele Prezydenta Miasta Zabrze oraz co najmniej dwie osoby wskazane przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, z zachowaniem ustawowych wyłączeń. Jeżeli po przeprowadzeniu otwartego naboru dostępna jest tylko jedna uprawniona i gotowa do udziału osoba wskazana przez stronę społeczną, powołuje się tę osobę. Działanie komisji bez udziału osób wskazanych przez stronę społeczną jest możliwe wyłącznie w przypadkach określonych w art. 15 ust. 2da ustawy.

Dodaje się § 10 ust. 2a i 2b w brzmieniu

2a. Kandydatów strony społecznej wyłania się w otwartym naborze ogłoszonym w BIP i miejskim serwisie dla organizacji, z terminem zgłoszeń nie krótszym niż 14 dni. Ogłoszenie określa wymogi, sposób zgłoszenia i kryteria wyboru, a informacja o wyniku naboru wskazuje sposób ich zastosowania.

2b. Przed rozpoczęciem opiniowania ofert członkowie składają oświadczenia umożliwiające ustalenie przesłanek wyłączenia, a w razie ich wystąpienia podlegają wyłączeniu na zasadach ustawowych. Informację o zastosowanych wyłączeniach oraz przyczynie ograniczonego udziału strony społecznej odnotowuje się w protokole.

W § 10 ust. 8 dodaje się pkt 7 w brzmieniu

7) informację o zastosowanych wyłączeniach oraz o przyczynach powołania mniej niż dwóch osób wskazanych przez stronę społeczną albo działania komisji bez ich udziału, jeżeli wystąpiły takie okoliczności.

Uwaga 11 Ocena efektów społecznych i jakości współpracy

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 8 ust. 1 - dodanie pkt 5–9; dodanie w § 8 ust. 2–4.

5) Stanowisko: Wnosimy o uzupełnienie czterech mierników projektu o niewielki zestaw wskaźników współpracy pozafinansowej, zaangażowania i jakości wsparcia oraz o wspólne omówienie wniosków.

6) Uzasadnienie: Liczba organizacji, beneficjentów i umów oraz wielkość środków nie pokazują, czy łatwiej uzyskać pomoc, czy partnerzy współpracują i jakie zasoby uruchamiają. ANALIZA trafnie wskazuje potrzebę zachowania pomiaru wkładu organizacji, w tym osobowego i rzeczowego. Proponujemy korzystać z danych już zbieranych, prostych rejestrów COP i krótkiej ankiety. Pomiar ma wspierać poprawę współpracy, bez rozbudowywania sprawozdawczości organizacji. Godziny pracy społecznej i rodzaje udostępnionych zasobów można opisywać bez narzucania ich sztucznej wyceny pieniężnej.

7) Proponowane brzmienie

W § 8 ust. 1 dodaje się pkt 5–9 w brzmieniu

5) liczby spotkań dialogu oraz organizacji uczestniczących w konsultacjach i wspólnym planowaniu;

6) liczby organizacji korzystających z usług COP, rodzajów udzielonej pomocy i oceny jej użyteczności w dobrowolnej krótkiej ankiecie;

7) liczby i rezultatów wspólnych inicjatyw oraz partnerstw, w tym projektów przygotowanych do naborów zewnętrznych;

8) zakresu zaangażowania osobowego i rzeczowego organizacji oraz partnerów, opisywanego na podstawie dostępnych danych, w tym godzin wolontariatu lub pracy społecznej i rodzaju współdzielonych zasobów;

9) dostępności działań dla mieszkańców, w tym osób ze szczególnymi potrzebami, oraz zasięgu inicjatyw w dzielnicach Miasta.

Dodaje się § 8 ust. 2–4 w brzmieniu

2. Dla wskaźników określa się źródło danych, podmiot odpowiedzialny, częstotliwość pomiaru i oczekiwany wynik. Dane za rok 2026 stanowią punkt odniesienia, o ile są dostępne; w pozostałych przypadkach pomiar bazowy przeprowadza się w pierwszym kwartale 2027 r. w zakresie możliwym do ustalenia. Cele na 2027 r. określa się w planie działań, o którym mowa w § 5 ust. 11; dla spotkań dialogu przyjmuje się minimum cztery spotkania w roku.

3. Ocena wykorzystuje istniejące sprawozdania i rejestry oraz dobrowolną informację zwrotną. Zaangażowanie osobowe i rzeczowe wykazuje się oddzielnie od środków finansowych, zgodnie z charakterem zadania i aktualnymi przepisami, bez obowiązku wyceny wszystkich zasobów.

4. Do dnia 30 kwietnia 2028 r. Miasto zorganizuje otwarte omówienie wyników realizacji Programu na 2027 rok z organizacjami i Zabrzańską Radą Działalności Pożytku Publicznego. Wnioski i propozycje usprawnień zostaną ujęte w sprawozdaniu przedkładanym Radzie Miasta i publikowanym w BIP do dnia 31 maja 2028 r. oraz wykorzystane w pracach nad kolejnym programem.

Uwaga 12 Wieloletni kierunek rozwoju współpracy

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 2 ust. 2 - dodanie pkt 5; § 5, po proponowanym ust. 11 - dodanie ust. 12.

5) Stanowisko: Wnosimy o rozpoczęcie w 2027 roku wspólnych prac nad kierunkami rozwoju współpracy do 2030 roku, które mogą stać się podstawą odrębnego programu wieloletniego.

6) Uzasadnienie: Roczny Program jest obowiązkowy i powinien zostać uchwalony w ustawowym terminie. Dokument wieloletni może go uzupełniać, porządkując cele, rozwój COP i zasady partnerstwa. Nie utożsamiamy takiego planu z gwarancją finansowania. Wnioski ANALIZY dotyczące ciągłości usług proponujemy w pierwszej kolejności realizować przez wcześniejszy kalendarz działań, rozpoznanie potrzeb i planowanie współpracy. Warto wspólnie ustalić, jakie usprawnienia można utrzymać przez kolejne lata dzięki lepszej organizacji i partnerstwom.

7) Proponowane brzmienie

W § 2 ust. 2 dodaje się pkt 5 w brzmieniu

5) rozwijanie trwałych mechanizmów dialogu, współpracy międzysektorowej i wykorzystania lokalnych zasobów, z uwzględnieniem wieloletniej perspektywy rozwoju sektora obywatelskiego.

Dodaje się § 5 ust. 12 w brzmieniu

12. W 2027 r. Miasto, we współpracy z organizacjami, podejmie prace nad kierunkami rozwoju współpracy do 2030 roku. Do dnia 30 września 2027 r. zostaną przedstawione do dyskusji propozycje oparte na diagnozie potrzeb mieszkańców i potencjału organizacji, obejmujące cele, rozwój usług COP, zasady partnerstwa, wykorzystanie zasobów oraz coroczny przegląd postępów. Wyniki prac mogą stanowić podstawę odrębnego projektu wieloletniego programu współpracy, przygotowanego i konsultowanego w trybie określonym w ustawie. Roczny Program zachowuje odrębny charakter i ustawowe terminy uchwalenia.

Uwaga 13 Spójność odesłań do ustawy

4) Miejsce, do którego wnosi się uwagę: Załącznik, § 1 ust. 1 pkt 2 oraz § 4 ust. 3 - zastąpienie brzmienia; § 5 ust. 5 pkt 1 - dodanie zdania końcowego.

5) Stanowisko: Wnosimy o doprecyzowanie definicji organizacji, uporządkowanie podstaw zlecania zadań i uwzględnienie aktualnych zasad wkładów osobowych i rzeczowych.

6) Uzasadnienie: Art. 14 ust. 2 ustawy, wskazany w § 4 ust. 3 projektu jako tryb zlecania, dotyczy oferty wspólnej, a art. 16 ust. 3 określa maksymalny okres zawarcia umowy. Właściwe jest odesłanie do ustawowych zasad i trybów zlecania, z odrębnym dopuszczeniem ofert wspólnych. Nowelizacja z 19 czerwca 2026 r. zmieniła od 1 września 2026 r. zasady wkładów przy wspieraniu zadań. Proponowane odesłanie zapewnia aktualność Programu i ma znaczenie dla pomiaru zaangażowania pozafinansowego. Korekta jest porządkująca i nie tworzy dodatkowych uprawnień finansowych.

7) Proponowane brzmienie

§ 1 ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie

2) Organizacji – rozumie się przez to organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy, oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, mające siedzibę na terenie Miasta Zabrze lub działające na rzecz jego mieszkańców;

§ 4 ust. 3 otrzymuje brzmienie

> 3. Zlecanie realizacji zadań publicznych odbywa się na zasadach i w trybach określonych w ustawie, w szczególności w art. 11–16 i art. 19a, z uwzględnieniem warunków właściwych dla danego zadania.

Uprawnione organizacje mogą składać oferty wspólne na zasadach określonych w art. 14 ust. 2–5 ustawy.
W § 5 ust. 5 pkt 1 po lit. b dodaje się zdanie

> Przy wspieraniu wykonywania zadań publicznych stosuje się aktualne przepisy ustawy dotyczące wkładów rzeczowych lub osobowych oraz możliwości ich zastąpienia środkami finansowymi, w szczególności art. 5 ust. 4a i art. 13 ust. 2b ustawy.

Podsumowanie i wniosek końcowy

Wnosimy o uwzględnienie przedstawionych zmian w projekcie oraz o opublikowanie odpowiedzi na każdą z trzynastu uwag.
Najpilniejsze działania na 2027 rok to uruchomienie stałego dialogu, określenie oferty COP, opublikowanie wspólnego kalendarza i planu działań oraz połączenie partnerów dysponujących uzupełniającymi się zasobami.

FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH rozumie bardzo trudną sytuację finansową budżetu Miasta Zabrze i między innymi dlatego uważa, że więcej można zrobić „bez pieniędzy", wykorzystując inne zasoby, które posiadają: Miasto, organizacje pozarządowe, szkoły, firmy, instytucje oraz sektor nauki w naszym Mieście Zabrze. Są to między innymi wiedza, doświadczenie, czas, przestrzeń, wyposażenie, wolontariat i relacje. Ich lepsze łączenie pozwala podejmować działania przy wykorzystaniu już dostępnego potencjału.

Konieczne są do tego stały dialog i współpraca międzysektorowa. Środki finansowe do tych partnerstw można pozyskiwać wspólnie z zewnątrz, przygotowując przedsięwzięcia odpowiadające rozpoznanym potrzebom mieszkańców. Określenie „bez pieniędzy" rozumiemy jako dążenie do działania bez dodatkowych wydatków z budżetu Miasta, z poszanowaniem czasu i pracy wszystkich Partnerów oraz dobrowolności ich zaangażowania.

Deklarujemy gotowość udziału w dialogu i wspólnym dopracowaniu praktycznych rozwiązań.

Oczekiwanym rezultatem jest sprawna, otwarta współpraca, która ułatwi organizacjom działanie na rzecz mieszkańców i zwiększy wykorzystanie potencjału Zabrza.

Z poważaniem

Komitet Sterujący FORUM ORGANIZACJI ZABRZAŃSKICH

Bob Bogusław Kazimierz Kamiński
Prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Społecznego
FAMILOK Spółdzielnia Socjalna KIS Zabrze
Członek Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej
w Departamencie Ekonomii Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Mateusz Papkala
Prezes Zarządu Fundacji OSTOJA
Członek OFOP Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych
Członek Grupy Roboczej Podkomisji Sejmowej RP ds. Pożytku Publicznego
Wykładowca Akademicki w obszarze Funduszy Europejskich

Dariusz Leonard Ryczkowski
Prezes Zarządu Fundacji Wspólnota WIELOPOKOLENIOWA
Absolwent Wydział Innowacji Społecznych Fundacji STOCZNIA

SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU ROZWOJU ORGANIZACJI OBYWATELSKICH NA LATA 2018-2030 PROO